

Valtioneuvoston johtaminen ja viestintä

Hallitusohjelman toimeenpanon edistämiseksi valtioneuvostolle asetetaan yhteiset tavoitteet ja toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioivat mittarit. Hallituksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tehokasta resurssien johtamista yli hallintorajojen sekä johtamisen kehittämistä ja prosessien tehostamista. Hallituskaudella valtioneuvoston johtamista vahvistetaan erityisesti poikkihallinnollisten tavoitteiden toimeenpanon edistämiseksi. Valtioneuvostotason ohjausasiakirjojen (strategiat ja periaatepäätökset) kokonaisuuden hallintaa ja laatua parannetaan laatimalla strategiasuunnitelma ja seuraamalla sen toteutusta.

Tiedolla johtaminen

Hallitus hyödyntää yhteiskunnallisia tietovarantoja ja tutkittua tietoa aktiivisesti päätöksenteossään, jotta rajalliset resurssit voidaan kohdistaa vaikuttaviin toimenpiteisiin.

Tilastokeskuksen resursseja pyritään vahvistamaan, jotta yhteiskunnalliset tietovarannot saadaan aiempaa nopeammin päätöksenteon ja tutkimuksen käyttöön. Datahuoneen vakinaistamista selvitetään. Valtioneuvoston analytiikkakyvykkyksiä vahvistetaan ja jatketaan käyttäytymistieteellisen ennakkoinnin hyödyntämistä osana päätöksenteon tietopohjaa ja vaikuttavien toimenpiteiden valmistelua.

Hallitus seuraa asettamiensa tavoitteiden toteutumista mittareiden avulla, tarkastelee säännöllisin välein tavoitteiden saavuttamista myös suhteessa toimintaympäristön muutoksiin ja tarvittaessa päättää lisätoimista. Hallitusohjelman toimeenpanon seurannan työkaluja kehitetään. Seuranta on kansalaisten suuntaan avointa ja ajantasaista.

Lainvalmistelu

Hallitus varmistaa lainsäädännön tehokkaan ja laadukkaan valmistelun sekä yhteiskunnan ohjaamisen että kansalaisten ja yritysten oikeusturvan turvaamiseksi. Vaalikauden aikana kehitetään ministeriöiden lainvalmistelutyön organisointia ja johtamista sekä ministeriöiden yhteistyötä lainsäädännön valmistelussa.

Lainvalmistelun avoimuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään parantamalla koko prosessin seurannan avoimuutta.

Hallitus kehittää lainsäädännön seurantaa ja jälkiarviointia. Hallitus vahvistaa lainsäädännön arviointineuvoston asemaa säätämällä siitä lailla.

Hallitus laatii vaalikautta koskevan lainsäädäntöohjelman ja kullekin eduskunnan istuntokaudelle lainsäädäntösuunnitelman.

Valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhtenäinen henkilöstöhallinto

Valtioneuvoston toimintaa, palveluja ja resursseja tehostetaan sekä joustavoitetaan. Hallitus laatii vuoden 2024 loppuun mennessä selvityksen valtioneuvoston yhteisiin virkoihin siirtymisestä ja valtioneuvoston henkilöstöhallinnon kokoamisesta valtioneuvoston kansliaan. Tavoitteena on mahdollistaa tehokas henkilöstövoimavarojen kohdentaminen sekä resurssien joustava käyttö.

Hallitusohjelman toimeenpanon helpottamiseksi luodaan valtioneuvoston yhteinen ja tarkasti määritetty toimintamenovaraus sekä toimintamalli mahdollistamaan henkilöstövoimavarojen nopea, tehokas ja joustava kohdentaminen. Yhteisen resurssin käytöstä päättää valtioneuvoston yleisistunto pääministerin esityksestä. Yhteinen resurssi sijoittuu valtioneuvoston kanslian yhteyteen.

Ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteereiden kokoaminen valtioneuvoston kansliaan

Kootaan ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteerit valtioneuvoston kansliaan vuoden 2024 alusta alkaen tavoitteena joustava resurssien käyttö sekä yhteiset palvelut.

Viestintä

Valtioneuvoston viestinnän keskeisenä tavoitteena on vahvistaa demokratian ja kansanvaltaisen päätöksenteon edellytyksiä. Tämä tarkoittaa järjestelmällistä sananvapauden, avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun edistämistä.

Viestintä on olennainen osa strategista johtamista. Hallitus päättää viestinnän keskeiset linjaukset hyväksymällä valtioneuvoston periaatepäätöksen viestinnästä.

Valtioneuvoston linnan remontti

Valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteistyön ja tuloksellisen toiminnan edistämiseksi uudistetaan ja peruskorjataan valtioneuvoston linnan korttelien toimitilat, jonne kootaan valtioneuvoston johtorakenteita.

Ministerien karenssilain uudistaminen

Yhdenmukaistetaan valtion virkamieslain mukaisen karenssiajan määrittelyä eri ministeriöissä. Viedään loppuun laki valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista.

Paneelit

Arvioidaan erilaisten paneelien ja vastaavien monijäsenisten toimielinten roolia hallituksen työn tukena ja hallitusohjelman toimeenpanossa.

Vaali- ja puoluelainsäädäntö sekä demokratian käytännöt

Vaalijärjestelmän suhteellisuuden parantaminen

Vaalijärjestelmän suhteellisuutta parannetaan valmistelemalla parlamentaarisesti vaali-aluemalli sellaisille alueille, joissa piilevä äänikynnys on erityisen korkea. Huomiota kiinnitetään ensisijaisesti Lapin vaalipiiriin, josta pyritään muodostamaan yhteinen laskennallinen vaalialue Pohjois-Pohjanmaan kanssa, laskentatapana ehdokaskohtainen äänimäärä ja väestöön suhteutettu valittavien edustajien lukumäärä vaalipiireistä. Molemmat vaalipiirit säilyvät itsenäisinä, eikä vaalipiirien rajoja muuteta. Alueellinen identiteetti otetaan huomioon. Lisäksi haetaan vastaavaa toimintatapaa jatkossa sellaisiin vaalipiireihin, joissa kansanedustajamäärä laskee alle kahdeksaan tai alle seitsemään kansanedustajaan. Päätös vaalialuemallista tehdään vuoden 2024 aikana, ja se on tarkoitus ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2031 eduskuntavaaleissa.

Äänestämisen ja vaalityön helpottaminen

Hallitus varmistaa äänestyspaikkojen ja valtuustosalien esteettömyyden lainsäädännöllä sekä kuntien paremmalla ohjauksella ja koulutuksella. Kuljetuspalvelun piirissä oleville myönnetään oikeus äänestysmatkaan sekä poliittisessa luottamustoimessa ja ehdokkaana vaaleissa oleville tiettyyn määrään matkoja ilman, että se kuluttaa oikeutta muihin matkoihin. Kotiäänestyksen mahdollisuudesta informoidaan nykyistä paremmin. Muutetaan ennakkoäänestyksen ja äänenlaskennan aikarajoja vastaamaan lisääntyneen ennakkoäänestämisen tarpeita. Varmistetaan vaalivirkailijoiden mahdollisimman kattava poliittinen edustavuus sekä ennakkoäänestysaikana että varsinaisena vaalipäivänä. Hallitus varautuu julkisen ja puolijulkisen kaupunkitilan muuttumiseen ja poliittisen kampanjoinnin sekä kokoontumisvapauden toteutumiseen tulevaisuuden kaupunkiympäristössä. Edistetään tarpeellisia kaavamutoksia sekä selvitetään tarkemmin suurille joukkoliikenneasemille vievien kulkureittien omistusta ja käyttöä.

Hallitus tekee poikkihallinnollisen skenaariotyön vaalien toimittamisesta erilaisissa kriisi- ja poikkeusoloissa.

Hallitus mahdollistaa sähköisen ehdokasasettelun pääsääntönä, turvaten kuitenkin vaihtoehtona sen hoitamisen myös papereilla. Välittömänä toimenä uudistetaan ehdokasasettelun lomakkeet, kuten ”Ehdotus puolueen ehdokaslistaksi” dynaamisesti täytettäväksi sekä vahvaa tunnistautumista hyödyntävä sähköinen ehdokassitoumuslomake, otettavaksi molemmat käyttöön vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa. Hallitus poistaa jäsenäänestykseen pakottavan vaatimuksen vaalilaista ja jättää puolueelle itselleen mahdollisuuden päättää omissa säännöissään jäsenäänestyksen järjestämisestä.

Aloitetaan säännöllinen vuoropuhelu puolueiden, rahoituslaitosten ja valvovien viranomaisten kanssa liittyen ehdokkaiden ja poliittisten yhdistysten lainmukaiseen, tarkoituksenmukaiseen ja selkeään vaaleihin sekä poliittiseen toimintaan liittyvään tilinpitoon. Varmistetaan, että vaali- ja puoluerahoitusvalvonnassa toteutuu periaate, että samaa tietoa ei kysytä kuin kerran. Lisäksi selkiytetään lakia kampanjan kulut ylittävän rahoituksen sekä kampanja-ajan määritelmän osalta. Hallitus selkiyttää vaali- ja puoluerahoitusta lainojen osalta siten, että lainan alkuperä on aina identifioitavissa. Päivitetään puoluelain luettelo asioista, joita ei pidetä tukena (luottamushenkilömaksut, Euroopan unionin toimielinten ja muiden vastaavien kansainvälisten järjestöjen talousarvioon perustuvat suoritukset). Hallitus tarkentaa lainsäädäntöä siten, että puolueilla on selkeä mahdollisuus valtionavustuksen osittaiselle siirtämiselle puolueen tarkoitusta toteuttavan säätiön tai osakeyhtiön toiminnan tukemiseen, kuten jo nyt vakiintunut käytäntö on.

Vaalikelpoisuus ja osallisuuden vahvistaminen

Hallitus käynnistää laajan selvitystyön liittyen eri tasoilla tehtävän päätöksenteon mahdolliseen päällekkäisyyteen ja jääviyskysymyksiin sekä kunnan ja hyvinvointialueen työntekijöiden osallistumiseen kunta- ja aluehallitusten ja niiden alaisten lautakuntien työhön. Selvitys valmistuu keväällä 2025. Käsitellään parlamentaarisesti kansalaisaloitejärjestelmän ja muiden aloite- ja kuulemisjärjestelmien kehittämiseen liittyvät kysymykset. Alennetaan eurooppalaisen kansalaisaloitteen allekirjoittamisen ikäraja 16 vuoteen. Seurataan avoimuusrekisterin toimivuutta ja tehdään lainsäädännön arviointi hallituskauden loppupuolella. Lainsäädäntöä muutetaan siten, että Helsingistä hyvinvointialueelle muuttavan kelpoisuus aluevaaleissa määräytyy määräpäivien osalta samalla tavalla kuin muualta muuttavien.